

TZ: Jaké je nejkrásnější romské slovo? V patnáctém ročníku soutěže Romano suno (Romský sen) ho hledalo přes tři sta dětí

Slavnostní vyhlášení literární a výtvarné soutěže pro děti ze základních a středních škol z celé České republiky, které umí romsky

Praha, 12. 12. 2012, Hotel Panorama Prague (Milevská 7, Praha 4)

Je kolem půl jedenácté dopoledne, středa se třemi dvanáctkami v kalendáři. Za okny sníh a na chodbách luxusního čtyřhvězdičkového hotelu Panorama na pražské pankrácké pláni se prochází obvyklý vzorek hostů. Člověk tu může zaslechnout jazyky ze všech koutů světa. Za pár minut se k nim přidá další, jenž tu rozhodně není slyšet často.

Šedesátka dětí s doprovodem se před jedenáctou hodinou proplétá mezi hosty a následuje velké šipky, na kterých je napsáno: Slavnostní vyhlášení, Romano suno 2012. Některé jdou najisto, byly tu už loni, pro jiné je to první možnost, jak se podívat do Prahy. Všechny spojuje jedna věc – uspěli v soutěži, která jako jedna z mála oceňuje ty, kteří píší (nebo to alespoň zkoušejí) v romštině. Pro děti s literárními ambicemi jde o ojedinělou příležitost realizovat je v rodném jazyce. Pro ostatní účast v soutěži znamená mnohdy první zkušenost s psaním v jazyce, kterým se mluví doma, ale neučí se ho ve škole, neslyší ho v televizi ani v rádiu.

Ty, které to mají do Prahy dál, stávaly třeba už v půl páté. Vypadá to ale, že to nikomu nevadí. „Vyráželi jsme před šestou hodinou ráno,“ říká se smíchem Klára, která doprovází děti z Dobré Vody na Karlovarsku. Nejdále to mají výherci z Valašského Meziříčí z klubu Zeferino.

Romipen

So kerav perdal o feder dživipen - Co dělám, abych žil lépe? Nekšukareder romano lav – Jaké je nejkrásnější romské slovo? Na tyto otázky hledaly odpovědi děti zapojené do soutěže, kterou pořádá již patnáct let nezisková organizace Nová škola, o.p.s., po celý rok.

Ve středu 12. 12. 2012 se pak sešlo 44 oceněných autorů a jejich spolužáků v reprezentativních prostorách hotelu Panorama v Praze – Pankráci, který poskytl zdarma své prostory pro slavnostní vyhlášení už podruhé.

Celým dvouhodinovým programem provázel David Tišer, mladý romský dokumentarista. Zahrát přišla dětem skupina Black Style, své umění předvedla taneční skupina ze Smíchova a předvánoční atmosféru vykouzlila svým zpěvem finalistka soutěže Česko a Slovensko hledá Superstar Jitka Matiová.

„Tento rok převzala nad projektem záštitu vládní zmocněnkyně pro lidská práva paní **Monika Šimůnková**,“ říká Lucie Jindráková, projektová manažerka soutěže Romano suno.

Paní Šimůnková kvůli své účasti na jednání vlády nemohla dorazit. Zastoupil ji MA Martin Martínek, ředitel Rady vlády pro národnostní menšiny. „Máte před většinou nás Čechů výhodu, mluvíte dvěma jazyky,“ vyzdvihl pan Martínek ve své krátké řeči, kterou zahájil slavnostní vyhlásování.

Pak už následovalo samotné vyhlásování. Nejdříve literární část, poté přišlo na řadu ocenění výtvarných příspěvků. „Celkem dorazilo do Nové školy 316 příspěvků, 109 literárních a 207 výtvarných. Z nich porota vybrala 44 vítězů a čestných uznání ve třech věkových kategoriích. O vítězných příspěvcích letos rozhodovala romsko-česká porota, v níž zasedli například spisovatelé **Petr Šabach** a **Emil Cina** nebo výtvarnice **Ladislava Gažiová**,“ přibližuje koordinátorka akce Barbora Šebová.

Co dělám, abych se měl lépe

Chtěl bych se stát starostou Přerova, až budu velký. To napsal ve svém příspěvku Ivan Hangurbadžo. A co by jako starosta změnil? „Uklidil bych celé město, aby byly pěkně čisté chodníky a byl všude pořádek“ představuje svůj budoucí volební program.

To jeho bratr Oskar má ještě ambicióznější plán. „Chci být Spidermanem,“ říká se smíchem zaplněnému sálu. „Je to můj nejoblíbenější hrdina. Víím, že je smyšlený, ale chci se mu podobat. Chtěl bych zachraňovat lidi jako on, stát se hasičem nebo záchranářem.

Kevin Kandráč, který dostal zvláštní cenu za romštinu, zase vysvětloval, co znamená slovo romipen. „Je to romství, jak Romové žijí, pravidla, podle kterých žijeme.“

Děti mimo ocenění dostávali také dárky, letos díky štědrosti sponzorů v balíčcích našli ti menší hračky jako funkční továrnu na zmrzlinu, větší zas „empétrojky“ a digitální fotoaparáty. Po vyhlášení na všechny účastníky čekalo bohaté občerstvení, další dárek od hotelu Panorama.

Co je Romano suno

Romano suno je soutěž pro žáky základních a středních škol, kteří si chtějí vyzkoušet psát v romštině nebo se vyjádřit výtvarnou formou na daná témata. Děti rády píšou o své rodině, o škole, o tom, jak doma slaví svátky a dodržují romské tradice, starší žáci zase o svých prvních láskách, o svých starostech i radostech, o tom, jak si představují svou budoucnost, ale i o zkušenostech s drogou nebo se zákonem.

Pro ty, kteří mají literární ambice, je to ojedinělá příležitost je realizovat, Pro ostatní jde mnohdy o první zkušenost psát v jazyce, kterým se mluví doma, ale neučí se ho ve škole, neslyší ho v televizi, v rádiu.

Letošní témata:

- Nejkrásnější romské slovo/Nekšukareder romano lav
- Já a pohádkové bytosti/ Me the o paramisakere manuša
- Co dělám proto, abych žil lépe/ So kerav perdal o feder dživipen
- Co Vám chci říci o rasismu/So tumenge kamav te phenel pal o rasismus
- Volné téma/ Pal soste kames te pisinel.

Více informací o projektu najdete na www.romanosuno.cz a www.novaskola.org. V případě jakéhokoli dotazu se prosím neváhejte obrátit na koordinátorku slavnostního vyhlášení Barboru Šebovou na telefonu 603244711 nebo na e-mailu barbora.sebova@novaskola.org.

Projekt Romano suno 2012 je financován Úřadem vlády ČR. Dále děkujeme za laskavou podporu projektu společnosti Corinthia Panorama, spol. s r.o. a dalším sponzorům – Nadaci Vodafone, Nadačnímu fondu Cemex, společnosti Autocentrum Duba, Nadačnímu fondu Tesco, , společnosti Kores Praha a nakladatelství Lipnik, Baobab a Portál.

Rozhovory s účastníky akce

Marie Kopřivová, 10 let, ZŠ Brno

Kolikrát už ses zúčastnila soutěže?

Jsem na vyhlášení Romana suna už potřetí. Zatím jsem vyhrála dvakrát.

Letos jsi psala nebo malovala?

No kreslila. Nakreslila jsem romské děti. Z naší třídy, spolu s paní učitelkou. Psala jsem taky, ale to nevyhrálo. Psala jsem o svém dědovi. Co všechno vykonal k Romům. Měl firmu, ve které je zaměstnal. Pomáhal jim s i s bydlením. A dokonce i hrál ve filmu. Chtěla bych být jako on!

Hrát ve filmu?

Určitě! Ale hlavně bych chtěla pomáhat lidem. Být učitelka. U nás ve škole.

Mluví se u vás doma romsky?

Jenom mamka, já moc neumím. Moje starší sestra ale rozumí víc. Chci se ale naučit líp. Od mé kamarádky Natálky *(se smíchem se obrací na dívku, která sedí vedle)*.

Natálie Rusnáková, 10 let, Brno

A co jsi vyhrála ty?

Knižky... a empěčtyřku. Psala jsem o výletu naší třídy na zámek Lednice. Moc se mi tam líbilo. Psala jsem romsky.

Pomáhal ti někdo?

Mamka. Ale psala jsem to sama, ona mi to pak jenom opravila.

A jak mluvíte u vás doma?

No někdy česky a někdy cigánsky. Já mluvím víc česky. Ale tebe *(obrací se na kamarádku)* určitě naučím *(smích)*!

Paní učitelka Věra Kolářová, ZŠ, PŠ a MŠ Česká Lípa

Jezdíte s žáky na vyhlášení Romana suna pravidelně?

Jsme tu už potřetí.

Jak se děti z vaší školy dozvěděly o soutěži?

Děti už se v září sami ptají, kdy pojedeme do Prahy (*smích*).

Pomáháte jim s jejich příspěvky?

Jelikož nejsou z jedné třídy, můžeme jim pomáhat jen po vyučování. V našem klubu, který vedou romské asistentky pedagoga. Ty také pomáhali s překlady některých příspěvků. Některé děti totiž romsky dobře neumí. Zúčastnily se také děti, které už školu opustily.

Myslíte, že jim soutěž jako je Romano suno v něčem pomůže?

Určitě. Sama vidím, že moji žáci postupně romštinu zapomínají. A nejde jen o jazyk, zapomínají i vlastní historii. Větší ještě umí romsky celkem dobře, ale u malých už je to horší. A bez jazyka si nemohou vybudovat svou identitu. Zůstanou mezi dvěma břehy.

NOVÁ ŠKOLA, o.p.s.

Nová škola, o.p.s., je nevládní nezisková organizace. Patří mezi dlouholeté poskytovatele služeb v oblasti inkluzivního vzdělávání. Působí v Praze i celé České republice od roku 1996. Mezi cílové skupiny patří děti a mládež se speciálními vzdělávacími potřebami (žáci se sociálním znevýhodněním) nebo pedagogové pracující se sociálně vyloučenými žáky. Prostřednictvím svých projektů, školení nebo seminářů vytváříme podmínky pro rovné příležitosti ve vzdělávání a výběru profese. Nová škola o.p.s. stála u zrodu institutu asistenta pedagoga. Snaží se

zlepšovat komunikaci mezi většinovou společností a menšinami. Vytváří a prosazuje postupy ve vzdělávání, které posilují občanskou a multikulturní společnost.

Popisy k fotkám:

RS1: Na slavnostní vyhlášení Romana suna dorazila do hotelu Panorama šedesátka dětí z celé České republiky.

RS2: Moderátor celé akce David Tišer zpovídá výherce Kristiána Pechu (vlevo) a Denise Kandráče (vpravo).

RS3: Desetiletá Natálie Rusnáková vypráví o výletu do Lednice. Za svůj příspěvek, psaný v romštině, získala první cenu.

RS4: Luxusní prostředí hotelu Panorama dodalo celé akci slavnostní ráz, pro mnoho dětí to byl jedinečný zážitek.

RS5: Zvláštní ocenění si za svůj obrázek spolužáků odnesla Marie Kopřivová.

RS6: Soutěž byla rozdělena do tří věkových kategorií (první a druhý stupeň ZŠ, středoškoláci). Na slavnostním vyhlášení byly zastoupeny všechny.

RS7: Zleva Marie Kopřivová, vedle ní Natálie Rusnáková.

RS8: Hotel Panorama připravil v rámci svého sponzorství také bohaté občerstvení.